

שעור 5

משפטים של אסטרטגיות, ערך מקסמין ומשחק סכום אפס

5.1 הגדרות: שיווי משקל נאש ותושבה טובה ביותר של שחקן

הגדרה 5.1 שיווי משקל נאש במשחקים עם שני שחקנים

נתון משחק עם שני שחקנים 1 ו-2. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1, ו- S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2.

קבוצת אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, s_2^*)$ נקראת **שיווי משקל נאש (שמ"ן)** אם התנאים הבאים מתקיימים:

$$u_1(s_1^*, s_2^*) \geq u_1(s_1, s_2^*) \quad \text{לכל } s_1 \in S_1$$

$$u_2(s_1^*, s_2^*) \geq u_2(s_1^*, s_2) \quad \text{לכל } s_2 \in S_2$$

הגדרה 5.2 שיווי משקל נאש במשחקים עם שלוש שחקנים

נתון משחק עם שלוש שחקנים 1, 2 ו-3. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1, S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2 ו- S_3 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 3.

קבוצת אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, s_2^*, s_3^*)$ נקראת **שיווי משקל נאש** אם התנאים הבאים מתקיימים:

$$u_1(s_1^*, s_2^*, s_3^*) \geq u_1(s_1, s_2^*, s_3^*) \quad \text{לכל } s_1 \in S_1$$

$$u_2(s_1^*, s_2^*, s_3^*) \geq u_2(s_1^*, s_2, s_3^*) \quad \text{לכל } s_2 \in S_2$$

$$u_3(s_1^*, s_2^*, s_3^*) \geq u_3(s_1^*, s_2^*, s_3) \quad \text{לכל } s_3 \in S_3$$

הגדרה 5.3 תשובה הטובה ביותר במשחקים עם שני שחקנים

נתון משחק עם שני שחקנים 1 ו-2. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1, ו- S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2.

• אסטרטגיה $t_1 \in S_1$ נקראת **תשובה טובה ביותר** של שחקן 1 לוקטור אסטרטגיות (t_1, s_2) אם

$$u_1(t_1, s_2) = \max_{s_1 \in S_1} u_1(s_1, s_2) \quad .$$

- אסטרטגיה $t_2 \in S_2$ נקראת תשובה טובה ביותר של שחקן 2 לווקטור אסטרטגיות (s_1, t_2) אם

$$u_2(s_1, t_2) = \max_{s_2 \in S_2} u_2(s_1, s_2) .$$

הגדרה 5.4 תשובה הטובה ביותר במשחקים עם שלוש שחקנים

נתון משחק עם שני שחקנים 1, 2 ו-3. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1, S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2, ו- S_3 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 3.

- אסטרטגיה $t_1 \in S_1$ נקראת תשובה טובה ביותר של שחקן 1 לווקטור אסטרטגיות (t_1, s_2, s_3) אם

$$u_1(t_1, s_2, s_3) = \max_{s_1 \in S_1} u_1(s_1, s_2, s_3) .$$

- אסטרטגיה $t_2 \in S_2$ נקראת תשובה טובה ביותר של שחקן 2 לווקטור אסטרטגיות (s_1, t_2, s_3) אם

$$u_2(s_1, t_2, s_3) = \max_{s_2 \in S_2} u_2(s_1, s_2, s_3) .$$

- אסטרטגיה $t_3 \in S_3$ נקראת תשובה טובה ביותר של שחקן 3 לווקטור אסטרטגיות (s_1, s_2, t_3) אם

$$u_3(s_1, s_2, t_3) = \max_{s_3 \in S_3} u_3(s_1, s_2, s_3) .$$

5.2 הקשר בין שיווי משקל נאש ואסטרטגיה שולטת חזק

משפט 5.1

נתון משחק של 2 שחקנים בצורה אסטרטגית $G = ((S_1, S_2), (u_1, u_2))$.

אם הווקטור אסטרטגיות (s_1^*, s_2^*) הוא שיווי משקל נאש היחיד של המשחק, אז הוא פתרון באסטרטגיות השולטות חזק.

הוכחה:

המשפט הזה אומר שאם הווקטור אסטרטגיות (s_1^*, s_2^*) הוא שיווי משקל נאש היחיד, אז הוא ישרוד תהליך סילוק חוזר של אסטרטגיות הנשלטות חזק.

נוכיח את הטענה דרך השלילה.

נניח כי (s_1^*, s_2^*) שיווי משקל נאש, אבל הוא לא פתרון באסטרטגיות שולטות חזק. נניח כי s_1^* האסטרטגיה הראשונה לרדת בתהליך סילוק חוזר. אם כן אז קיימת אסטרטגיה $t_1 \in S_1$ אשר שולטת חזק ב- s_1^* , כלומר

$$u_1(s_1^*, s_2) < u_1(t_1, s_2) . \quad (\#1)$$

לכל אסטרטגיה s_2 אשר עדיין לא ירדה.

בפרט, s_2^* עדיין נשאר אפילו אחרי ש s_1^* נמקחה. לכן, לפי (#1),

$$u_1(s_1^*, s_2^*) < u_1(t_1, s_2^*) \quad . \quad \text{(#2)}$$

בסתירה לכך ש $s^* = (s_1^*, s_2^*)$ הוא תשובה טובה ביותר לכל שחקן.

משפט 5.2

נתון משחק של 2 שחקנים בצורה אסטרטגית $G = ((S_1, S_2), (u_1, u_2))$.

אם (s_1^*, s_2^*) פתרון באסטרטגיות השולטות חזק אז הוא השיווי משקל נאש היחיד של המשחק.

הוכחה: נוכיח את הטענה דרך השלילה.

נניח כי (s_1^*, s_2^*) הוא הווקטור אסטרטגיות היחיד להישאר אחרי סילוק חוזר אבל הוא לא שיווי משקל נאש. אז \exists אסטרטגיה $s_1 \in S_1$ עבודה

$$u_1(s_1^*, s_2^*) < u_1(s_1, s_2^*) \quad . \quad \text{(#3)}$$

האסטרטגיה s_1 נמחק בהליך שיחוק חזק, לכן בהכרח קיימת אסטרטגיה אחרת $s_1' \in S_1$ עבודה

$$u_1(s_1, s_2) < u_1(s_1', s_2) \quad . \quad \text{(#4)}$$

לכל האסטרטגיות s_2 מתוך האסטרטגיות הנשארות בתהליך סילוק חוזר. בפרט, האסטרטגיה s_2^* עדיין נשארת, לכן לפי (#4),

$$u_1(s_1, s_2^*) < u_1(s_1', s_2^*) \quad . \quad \text{(#5)}$$

אם $s_1' = s_1^*$ אז (#5) סותר את (#3).

אחרת, קיימת s_1'' אשר שולטת חזק ב- s_1' , בגלל ש s_1' לא שורדת תהליך סילוק חוזר. לכן במקום (#4) ו- (#5) נקבל

$$u_1(s_1', s_2) < u_1(s_1'', s_2) \quad . \quad \text{(#4')}$$

$$u_1(s_1', s_2^*) < u_1(s_1'', s_2^*) \quad . \quad \text{(#5')}$$

אם $s_1'' = s_1^*$ אז (#5') סותר את (#3). אחרת התהליך הזה ממשיך עד שנגיע לסתירה ל- (#3).

5.3 אסטרטגיות נשלטות חלש

הגדרה 5.5 אסטרטגיה נשלטת חלש במשחק 2 שחקנים

הגדרה 5.6 אסטרטגיה נשלטת חלש במשחק 2 שחקנים

נתון משחק עם שני שחקנים 1 ו- 2. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1,

ו- S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2.

- אסטרטגיה $\sigma_1 \in S_1$ של שחקן 1 נשלטת חלש על ידי אסטרטגיה $t_1 \in S_1$ של שחקן 1 אם

$$u_1(\sigma_1, s_2) \leq u_1(t_1, s_2)$$

לכל $s_2 \in S_2$.

- אסטרטגיה $\sigma_2 \in S_2$ של שחקן 2 נשלטת חלש ע"י אסטרטגיה $t_2 \in S_2$ של שחקן 2 אם

$$u_2(s_1, \sigma_2) \leq u_2(s_1, t_2)$$

לכל $s_1 \in S_1$.

הגדרה 5.7 אסטרטגיה נשלטת חלש במשחק 3 שחקנים

נתון משחק עם שלוש שחקנים 1, 2 ו- 3. נניח כי S_1 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 1, S_2 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 2 ו- S_3 מסמן קבוצת האסטרטגיות האפשריות של 3.

- אסטרטגיה $\sigma_1 \in S_1$ של שחקן 1 נשלטת חלש על ידי אסטרטגיה $t_1 \in S_1$ של שחקן 1 אם

$$u_1(\sigma_1, s_2, s_3) \leq u_1(t_1, s_2, s_3)$$

לכל $s_2 \in S_2$ ולכל $s_3 \in S_3$.

- אסטרטגיה $\sigma_2 \in S_2$ של שחקן 2 נשלטת חלש על ידי אסטרטגיה $t_2 \in S_2$ של שחקן 2 אם

$$u_2(s_1, \sigma_2, s_3) \leq u_2(s_1, t_2, s_3)$$

לכל $s_1 \in S_1$ ולכל $s_3 \in S_3$.

- אסטרטגיה $\sigma_3 \in S_3$ של שחקן 3 נשלטת חלש ע"י אסטרטגיה $t_3 \in S_3$ של שחקן 3 אם

$$u_3(s_1, s_2, \sigma_3) \leq u_3(s_1, s_2, t_3)$$

לכל $s_1 \in S_1$ ולכל $s_2 \in S_2$.

דוגמה 5.1 ()

נתון משחק בצורה אסטרטגית הבאה:

I II	L	R
T	1, 2	2, 3
B	2, 2	2, 0

I II	L	R
T	1, 2	2, 3
B	2, 2	2, 0

 $\xrightarrow{T \preceq B}$

I II	L	R
B	2, 2	2, 0

 $\xrightarrow{R \prec L}$

I II	L
B	2, 2

דוגמה 5.2 (השפעת סדר הסילוק של אסטרטגיות נשלטות חלש)

$I \backslash II$	L	C	R
T	1, 2	2, 3	0, 3
M	2, 2	2, 1	3, 2
B	2, 1	0, 0	1, 0

פתרון:

$I \backslash II$	L	C	R
T	1, 2	2, 3	0, 3
M	2, 2	2, 1	3, 2
B	2, 1	0, 0	1, 0

 $\xrightarrow{T \preceq M}$

$I \backslash II$	L	C	R
M	2, 2	2, 1	3, 2
B	2, 1	0, 0	1, 0

 $\xrightarrow{R \preceq L}$

$I \backslash II$	L	C
M	2, 2	2, 1
B	2, 1	0, 0

 $\xrightarrow{L \preceq R}$

$I \backslash II$	L	C
M	2, 2	2, 1
B	2, 1	0, 0

 $\xrightarrow{B \preceq M}$

$I \backslash II$	L	C
M	2, 2	2, 1

 $\xrightarrow{C \preceq L}$

$I \backslash II$	L	C
M	2, 2	2, 1

תוצאת התהליך: ML .
תשלום: $(2, 2)$.

$I \backslash II$	L	C	R
T	1, 2	2, 3	0, 3
M	2, 2	2, 1	3, 2
B	2, 1	0, 0	1, 0

 $\xrightarrow{B \preceq M}$

$I \backslash II$	L	C	R
T	1, 2	2, 3	0, 3
M	2, 2	2, 1	3, 2

 $\xrightarrow{\begin{smallmatrix} L \preceq R \\ C \preceq R \end{smallmatrix}}$

$I \backslash II$	R
T	0, 3
M	3, 2

 $\xrightarrow{T \preceq M}$

$I \backslash II$	R
M	3, 2

תוצאת התהליך: MR .
תשלום: $(3, 2)$.

5.4 קשר בין אסטרטגית שולטת ואסטרטגית מקסמין

משפט 5.3

במשחק שני שחקנים, אם אסטרטגיה σ_1 של שחקן 1 שולטת בכל האסטרטגיות האחרות שלו, אז

(א) σ_1 היא אסטרטגית מקסמין שלו.

(ב) σ_1 היא תשובה טובה ביותר לכל ווקטור אסטרטגיות של שאר השחקנים.

הוכחה:

(א) נניח כי σ_1 היא אסטרטגית שולטת של שחקן 1.

תהי $t_2 \in S_2$ אסטרטגיה של שחקן 2 כך ש-

$$u_1(\sigma_1, t_2) = \min_{s_2 \in S_2} u_1(\sigma_1, s_2)$$

מכאן

$$\min_{s_2 \in S_2} u_1(\sigma_1, s_2) = u_1(\sigma_1, t_2) \geq u_1(s_1, t_2) \geq \min_{s_2 \in S_2} u_1(s_1, s_2)$$

כלומר

$$\min_{s_2 \in S_2} u_1(\sigma_1, s_2) \geq \min_{s_2 \in S_2} u_1(s_1, s_2) .$$

לפיכך

$$\min_{s_2 \in S_2} u_1(\sigma_1, s_2) = \max_{s_1 \in S_1} \min_{s_2 \in S_2} u_1(s_1, s_2) .$$

אבל $\max_{s_1 \in S_1} \min_{s_2 \in S_2} u_1(s_1, s_2) = v_1$. לכן σ_1 היא אסטרטגית מקסמין של שחקן 1.

(ב) לכל $s_2 \in S_2$ מתקיים

$$u_1(s_1, s_2) \leq u_1(\sigma_1, s_2) ,$$

ז"א σ_1 שולטת חלש בכל האסטרטגיות האחרות s_1 של שחקן 1. לכן σ_1 תשובה טובה ביותר של שחקן 1 לכל אסטרטגיה של השחקן 2.

משפט 5.4

במשחק שני שחקנים, אם לשחקן 1 יש אסטרטגיה s_1^* השולטת חלש על שאר האסטרטגיות שלו, ולשחקן 2 יש אסטרטגיה s_2^* השולטת חלש על כל שאר האסטרטגיות שלו, אז

(א) הווקטור אסטרטגיות (s_1^*, s_2^*) שיווי משקל,

(ב) s_1^* היא אסטרטגית מקסמין לשחקן 1 ו- s_2^* היא אסטרטגית מקסמין לשחקן 2.

הוכחה:

(א) נניח כי (s_1^*, s_2^*) ווקטור אסטרטגיות עבורו s_1^* שולטת חלש על כל שאר האסטרטגיות של שחקן 1 ו- s_2^* שולטת חלש על כל שאר האסטרטגיות של שחקן 2.

אם כן אז לפי משפט 5.3 (חלק 2) למעלה, s_1^* תשובה טובה ביותר של שחקן 1 ו- s_2^* תשובה טובה ביותר של שחקן 2, כלומר

$$u_1(s_1^*, s_2^*) \geq u_1(s_1, s_2^*)$$

לכל $s_1 \in S_1$ ו-

$$u_2(s_1^*, s_2^*) \geq u_2(s_1^*, s_2)$$

לכל $s_2 \in S_2$. לפיכך הווקטור אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, s_2^*)$ הוא נקודת שיווי משקל.

(ב) לפי משפט 5.3 (חלק 1), s_1^* היא אסטרטגית מקסמין של שחקן 1 ו- s_2^* היא אסטרטגית מקסמין של שחקן 2. לפיכך הווקטור $s^* = (s_1^*, s_2^*)$ הוא ווקטור אסטרטגיות מקסמין.

5.5 * הוכחת המשפט: ש"מ יחיד הוא פתרון באסטרטגיות שולטות חזק במשחק n שחקנים

משפט 5.5

נתון משחק של n שחקנים בצורה אסטרטגית $G = ((S_1, \dots, S_n), (u_1, \dots, u_n))$

אם הווקטור אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא שיווי משקל נאש, אז s^* פתרון באסטרטגיות השולטות חזק.

הוכחה:

משפט זה אומר שאם הווקטור אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא שיווי משקל נאש, אז s^* ישרוד תהליך סילוק חוזר של אסטרטגיות הנשלטות חזק.

נוכיח את הטענה דרך השלילה.

נניח כי (s_1^*, \dots, s_n^*) שיווי משקל נאש אבל הוא לא פתרון באסטרטגיות שולטות חזק. אם כן אז תהי s_i^* האסטרטגיה הראשונה שנמחקה בתהליך סילוק חוזר. ז"א קיימת אסטרטגיה $t_i \in S_i$ אשר שולטת חזק ב- s_i^* , כלומר

$$u_i(s_1, \dots, s_i^*, \dots, s_n) < u_i(s_1, \dots, t_i, \dots, s_n) \quad . \quad (\#1)$$

לכל $s_1, \dots, s_{i-1}, s_{i+1}, \dots, s_n$ אשר עדיין נשארות בתהליך.

s_i^* בפרט, האסטרטגיות $s_1^*, \dots, s_{i-1}^*, s_{i+1}^*, \dots, s_n^*$ עדיין נשארים בתהליך אחרי שנמקחה אסטרטגיה s_i^* . לכן, לפי (#1),

$$u_i(s_1^*, \dots, s_i^*, \dots, s_n^*) < u_i(s_1^*, \dots, t_i, \dots, s_n^*) \quad . \quad (\#2)$$

בסתירה לכך ש $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא תשובה טובה ביותר לכל שחקן. ■

משפט 5.6

נתון משחק של n שחקנים בצורה אסטרטגית $G = ((S_1, \dots, S_n), (u_1, \dots, u_n))$

אם ווקטור אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא פתרון באסטרטגיות השולטות חזק אז s^* הוא השיווי משקל היחיד של המשחק.

הוכחה: נוכיח את הטענה דרך השלילה.

נניח כי (s_1^*, \dots, s_n^*) הוא הווקטור אסטרטגיות היחיד שנשארת אחרי סילוק חוזר, אבל הוא לא שיווי משקל. אם כן אז בהכרח קיימת אסטרטגיה s_i של שחקן i עבורה

$$u_i(s_1^*, \dots, s_i^*, \dots, s_n^*) < u_i(s_1^*, \dots, s_i, \dots, s_n^*) \quad . \quad (\#3)$$

האסטרטגיה s_i נמחקה במהלך התהליך סילוק חוזר. לכן בהכרח קיימת אסטרטגיה s_i' אשר שולטת חזק ב- s_i , כלומר

$$u_i(s_1, \dots, s_i, \dots, s_n) < u_i(s_1, \dots, s'_i, \dots, s_n) . \quad (\#4)$$

לכל אסטרטגיות $s_1, \dots, s_{i-1}, s_{i+1}, \dots, s_n$ אשר נשארות בתהליך סילוק חוזר.

בפרט, האסטרטגיות $(s_1^*, \dots, s_{i-1}^*, s_{i+1}^*, \dots, s_n^*)$ נשארות בתהליך אפילו אחרי שהורדנו s_i^* . לכן, לפי (#4),

$$u_i(s_1^*, \dots, s_i, \dots, s_n^*) < u_i(s_1^*, \dots, s'_i, \dots, s_n^*) . \quad (\#5)$$

אם $s'_i = s_i^*$ אז (#5) סותר את (#3).

אם לא אז קיימת עוד אסטרטגיה s''_i אשר שולטת חזק ב- s'_i .
לכן במקום (#4) ו- (#5) נקבל

$$u_i(s_1, \dots, s'_i, \dots, s_n) < u_i(s_1, \dots, s''_i, \dots, s_n) . \quad (\#4')$$

$$u_i(s_1^*, \dots, s'_i, \dots, s_n^*) < u_i(s_1^*, \dots, s''_i, \dots, s_n^*) . \quad (\#5')$$

אם $s''_i = s_i^*$ אז (#5') סותר את (#3). אם לא אז התהליך ממשיך עד שנגיע לסתירה ל- (#3).

5.6 *הוכחת המשפט: במשחק n שחקנים אסטרטגיה השולטת על שאר אסטרטגיות של שחקן היא אסטרטגית מקסמין

משפט 5.7

במשחק n שחקנים, אם אסטרטגיה σ_i של שחקן i השולטת על כל שאר האסטרטגיות שלו, אז

(א) σ_i היא אסטרטגית מקסמין שלו.

(ב) σ_i היא תשובה טובה ביותר לכל ווקטור אסטרטגיות של שאר השחקנים.

הוכחה:

(א) נניח כי σ_i היא אסטרטגית השולטת על כל שאר האסטרטגיות של שחקן i .

יהי $t_{-i} \in S_{-i}$ ווקטור אסטרטגיות כך ש-

$$u_i(\sigma_i, t_{-i}) = \min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(\sigma_i, s_{-i})$$

מכאן

$$\min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(\sigma_i, s_{-i}) = u_i(\sigma_i, t_{-i}) \geq u_i(s_i, t_{-i}) \geq \min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(s_i, s_{-i})$$

כלומר

$$\min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(\sigma_i, s_{-i}) \geq \min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(s_i, s_{-i}) .$$

לפיכך

$$\min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(\sigma_i, s_{-i}) = \max_{s_i \in S_i} \min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(s_i, s_{-i}) .$$

אבל $\max_{s_i \in S_i} \min_{s_{-i} \in S_{-i}} u_i(s_i, s_{-i}) = \underline{v}_i$ לכן σ_i היא אסטרטגית מקסמין של שחקן i .

(ב) לכל $s_{-i} \in S_{-i}$ מתקיים

$$u_i(s_i, s_{-i}) \leq u_i(\sigma_i, s_{-i}),$$

ז"א σ_i שולטת חלש על כל שאר האסטרטגיות s_i של שחקן i . לכן σ_i תשובה טובה ביותר של שחקן i לכל ווקטור אסטרטגיות של שאר השחקנים.

משפט 5.8

במשחק n שחקנים, אם לכל שחקן יש אסטרטגיה s_i^* ששולטת חלש כל האסטרטגיות האחרות שלו, אז

(א) הווקטור אסטרטגיות (s_1^*, \dots, s_n^*) שיווי משקל,

(ב) s_i^* היא אסטרטגית מקסמין לכל שחקן i .

הוכחה:

(א) נניח כי (s_1^*, \dots, s_n^*) ווקטור אסטרטגיות עבורו s_i^* שולטת חלש בכל האסטרטגיות האחרות של שחקן i . אז לפי משפט 5.7 (חלק 2) למעלה, s_i^* תשובה טובה ביותר של שחקן i , כלומר

$$u_i(s_1^*, \dots, s_i^*, \dots, s_n^*) \geq u_i(s_1^*, \dots, s_i, \dots, s_n^*)$$

לכל $s_i \in S_i$. לפיכך הווקטור אסטרטגיות $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא נקודת שיווי משקל.

(ב) לפי משפט 5.7 (חלק 1), s_i^* היא אסטרטגית מקסמין של שחקן i . לפיכך הווקטור $s^* = (s_1^*, \dots, s_n^*)$ הוא ווקטור אסטרטגיות מקסמין.